

Sygn. akt IV Pa 159/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Bogusław Łój spr

Sędziowie : Sędzia SO Rafał Skrzypczak

Sędzia SO Katarzyna Kijowska- Kukulska

Protokolant : st.sek.sąd.R. Duchnicka - Tylutka

po rozpoznaniu w dniu **29 grudnia 2014r. w Zielonej Górze**

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. M.**

przeciwko **Miejskiemu Przedszkolu Nr (...) w Ż.**

o zapłatę odszkodowania

na skutek apelacji **powódki**

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy w Ż.

z dnia 8.10.2014r. (Sygn. akt IV P 24/14)

I. oddala apelację,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IV Pa 159/14

UZASADNIENIE

Powódka W. M. wniosła o zasądzenie od pozwanego Miejskiego Przedszkola nr (...) w Ż. kwoty 2.100 zł tytułem odszkodowania za bezzasadne odwołanie z funkcji Dyrektora pozwanego pracodawcy oraz kosztów procesu wg norm przepisanych.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

W toku rozprawy powódka rozszerzyła żądanie pozwu o kwotę 1800 złotych tytułem dodatku motywacyjnego, który powódka otrzymałaby za okres trzech miesięcy gdyby nadal była dyrektorem.

Wyrokiem z dnia 8 października 2014 r. Sąd Rejonowy w (...) IV Wydział Pracy oddalił powództwo (pkt I) i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona u pozwanego od 01.09.1997 r. na stanowisku dyrektora.

Od 1 września 2012 r. na okres kolejnych 5 lat powierzono powódce stanowisko dyrektora pozwanego.

W dniu 04.01.2011 r. powódka powierzyła obowiązki i odpowiedzialność w zakresie prowadzenia rachunkowości jednostki, wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi i dokonywania wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym, kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych księgowemu pozwanego, świadkowi B. K. (1).

Księgowa pozwanego B. K. (1) nie prowadziła ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Powódka wielokrotnie pytała księgową o ewentualne problemy i prawidłowość prowadzenia księgowości, nigdy jednak nie zweryfikowała prawdziwości twierdzeń świadka w tym zakresie.

W okresie od 2 do 10.12.2013 r. inspektor kontroli ZUS stwierdził brak prowadzenia przez księgową pozwanego ksiąg rachunkowych, co potwierdził audytor w wydanej opinii.

W dniu 5 marca 2014 r. Burmistrz Miasta Ż. odwołał powódkę ze stanowiska dyrektora pozwanego.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 1 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy w Żarach warunkowo umorzył postępowanie wobec powódki, oskarżonej o to, że w danym okresie, wbrew przepisom ustawy o rachunkowości, będąc funkcjonariuszem publicznym, nie dopełniła swoich obowiązków i dopuściła do nieprawidłowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, czym działała na szkodę interesu publicznego (czyn z art. 231 § 1 kk i art. 77 pkt 1 ustawy o rachunkowości w zw. z art. 11 § 2 kk).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu I instancji nie ulega wątpliwości, że powódka wbrew twierdzeniom pozwu odpowiadała jako kierownik jednostki również za należyte wykonywanie w kierowanej przez siebie jednostce obowiązków wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Biorąc pod uwagę powyższą ustawę, a także treść regulaminu organizacyjnego pozwanego, Ramowego Statutu pozwanego oraz przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka jako kierownik jednostki – dyrektor pozwanego przedszkola była zobowiązana do nadzoru nad księgową pozwanego i odpowiada za niedopełnienie w tym zakresie swoich obowiązków.

Obowiązkiem powódki było nie tylko, jak stwierdził Sąd Rejonowy – werbalne nadzorowanie i kontrolowanie podległych jej pracowników, lecz także weryfikowanie uzyskiwanych zwrotnie informacji. Biorąc pod uwagę staż i doświadczenie powódki na stanowisku dyrektora, powinna ona przynajmniej raz na jakiś czas sprawdzić osobiście wypełnianie przez księgową podstawowych obowiązków.

Odpowiedzialność powódki znalazła również potwierdzenie w prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 01 lipca 2014 r., którym ustalono winę i sprawstwo powódki w popełnieniu zarzucanego jej czynu.

Sąd I instancji zważył, że odwołanie dyrektora w trybie art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty może nastąpić w przypadkach szczególnie uzasadnionych. W przedmiotowej sprawie decyzja organu została oparta na faktach nie dających się sklasyfikować jedynie jako nieprawidłowości finansowe, lecz stanowiących w istocie czyn zabroniony. Zachowanie powódki zatem nie może być oceniane jedynie jako nieprawidłowości finansowe.

Sąd Rejonowy wskazał też, że organ prowadzący miał uzasadnione podstawy do podejrzenia, iż skutki zaniedbania powódki mogą być poważniejsze dla pozwanego i powodować destabilizację i dezorganizację placówki również pod względem dydaktycznym, wychowawczym i oświatowym.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka.

Zaskarżyła orzeczenie Sądu I instancji w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 38 ust. 2 ustawy o systemie oświaty poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, bowiem odwołanie ze stanowiska dyrektora szkoły bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego winno być bezpośrednio poprzedzone ustaleniem zaistnienia przyczyny (przypadku szczególnie uzasadnionego), która nie pozwala na dalsze wykonywanie obowiązków kierowniczych przez osobę pełniącą dotychczas funkcję dyrektora, ze względu na zagrożenie interesu publicznego – z czym w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia.

Wobec powyższego zarzutu powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W uzasadnieniu powódka podała, że w niniejszej sprawie nie wykazano, iż brak prawidłowego nadzoru powódki nad księgową pozwanego spowodował destabilizację i dezorganizację placówki, a jedyną możliwością zapobiegnięcia takiej sytuacji jest odwołanie dyrektora w trakcie roku szkolnego.

Nie można przyjąć, iż powódka dopuściła się nagannego sprawowania obowiązków kierowniczych uzasadniającego odwołanie z zajmowanego stanowiska bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego, nie został bowiem wykazany bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem zasad prawidłowej gospodarki finansowej szkoły, a koniecznością natychmiastowego przerwania pełnienia funkcji przez pozwaną ze względu na zagrożenie interesu publicznego.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 11 k.p.c. wyłącznie ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Wobec tego bezzasadne jest powoływanie się na powyższy wyrok, który nie wiąże Sądu I instancji w niniejszej sprawie.

Sąd I instancji pominął ponadto okoliczność, że w swojej opinii (...) Kurator Oświaty negatywnie ocenił zamiar odwołania powódki w omawianym trybie.

Pełnomocnik pozwanego, na rozprawie w dniu 29.12.2014 r. wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się niezasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną Sądu I instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 08.10.1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że w żaden sposób nie podważają one prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Ocena prawna zawarta w rozstrzygnięciu Sądu I instancji obejmująca dokonaną przez ten Sąd wykładnię zastosowanych przepisów prawa materialnego i procesowego nie budzi zastrzeżeń Sądu Okręgowego.

Przepis art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2004 r., Nr. 256, poz. 2572) pozwala organowi, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, na odwołanie nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że uchybienie, jakiego dopuściła się powódka będąc dyrektorem Miejskiego Przedszkola nr (...) w Ż. wyczerpuje przesłanki zastosowania powyższej instytucji.

W orzecznictwie potwierdzenie znajduje pogląd, zgodnie z którym „odwołanie dyrektora w tym trybie może nastąpić w przypadku wystąpienia konkretnych i poważnych przyczyn niezależnych od dyrektora szkoły albo z przyczyn przez niego zawnionych – gdy dyrektor w sposób istotny naruszył swe obowiązki pracownicze (art. 52 § 2

Kodeksu pracy)”. Natychmiastowe odwołanie dyrektora z funkcji musi być ponadto uzasadnione interesem szkoły, a stwierdzone uchybienia powodować powinny destabilizację w funkcjonowaniu szkoły w zakresie funkcji dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2010 r., I SA/Wa 1854/09, LEX nr 619808).

Okoliczności sprawy wskazują, że w prowadzeniu księgowości w Przedszkolu nr (...) doszło do wielu nieprawidłowości. Jak np. zeznała świadek J. N. (1): "nie były wytwarzane formalne dokumenty księgowe, a w zasadzie nie były przetwarzane zgodnie z ustawą o rachunkowości. (...) Wszystkie te dokumenty wymagają podpisu dyrektora przedszkola i to nie w jednym miejscu. Tego nie było" (k. 50v). Szereg problemów opisuje też świadek H. K., audytor, w swoich zeznaniach i w treści opinii z dnia 31.12.2013 r. (k. 50v-52v, k. 55-62). Przede wszystkim jednak jednoznacznie stwierdziła, że w Przedszkolu nie były prowadzone księgi rachunkowe w rozumieniu ustawy o rachunkowości.

Ujawniony w toku rozpoznawania sprawy przed Sądem Rejonowym zakres zaniedbań jest na tyle szeroki, by uznać, że zaniechanie właściwego nadzoru przez powódkę nad wykonywaniem obowiązków przez księgową – świadka B. K. – stanowi uzasadnioną przesłankę odwołania powódki ze stanowiska kierowniczego. Nie można bowiem uznać, że wielokrotne pytanie się księgowej, czy wszystko jest na czas, czy wszystko jest w porządku (zeznania powódki, k. 76), stanowi wystarczający sposób sprawowania poprawnej kierowniczej kontroli nad działaniami księgowej.

Zaniechanie powódki miało więc charakter co najmniej rażącego niedbalstwa, z pewnością bowiem nie sprawowała właściwego nadzoru nad księgową, wyraźnie uchybiając swoim obowiązkom wynikającym tak z przepisów rangi ustawowej (ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości), jak i z aktów wewnętrznych (regulamin, Ramowy Statut pozwanego), co szczegółowo wykazał Sąd I instancji.

Skutki tych zaniechań (destabilizacja kierowanego Przedszkola) również stanowią uzasadnienie dla odwołania powódki w omawianym trybie. W księgowości występują znaczące braki, rzutujące na sprawność działania podmiotu; jak zeznała świadek J. N., nie jest ona na chwilę obecną ocenić majątku jednostki, przeprowadzana jest inwentaryzacja (k. 50v) - inwentaryzację zalecono już wskutek przeprowadzonego audytu w celu ustalenia wartości i ilości składników mienia jednostki oświatowej (pkt 7 wniosków końcowych audytu). Wykrycie dalszych nieprawidłowości może skutkować nałożeniem na Przedszkole kar przez organy, takie jak ZUS czy Urząd Skarbowy. Toczące się postępowanie karne z udziałem powódki z pewnością spowodowało straty wizerunkowe, które mogą mieć przełożenie na finanse jednostki oświatowej.

W dalszej kolejności należy zaznaczyć, że jakkolwiek wyrok Sądu Rejonowego w (...) z dnia 01.07.2014 r., warunkowo umarzający postępowanie wobec powódki, nie wiąże sądu w trybie art. 11 k.p.c., to jednak przesądza on o winie powódki w zakresie przypisanego jej czynu, a więc niedopełnienia obowiązków na stanowisku dyrektora i działania na szkodę interesu publicznego.

Niezasadnie też strona apelująca zarzuca Sądowi I instancji pominięcie opinii (...) Kuratora Oświaty, wydanej zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy, ponieważ opinie wymienionych w tym przepisie organów nie mają charakteru aktów administracyjnych i nie są wiążące dla organów zobowiązanych do ich zasięgnięcia (tak: P. M., Ustawa o systemie oświaty. Komentarz, LEX 2013).

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c., należało orzec jak w punkcie I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt II) orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).